EVROPSKÁ
KOMISE

V Bruselu dne 8.10.2026
COM(2026) 553 final

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY,

kterým se Itálii umožňuje odchýlit se od maximálních temp růstu čistých výdajů stanovených Radou podle nařízení (EU) 2024/1263

(aktivace národní únikové doložky)

Doporučení pro

DOPORUČENÍ RADY,

kterým se Itálii umožňuje odchýlit se od maximálních temp růstu čistých výdajů stanovených Radou podle nařízení (EU) 2024/1263

(aktivace národní únikové doložky)

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na článek 121 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2024/1263 o účinné koordinaci hospodářských politik a mnohostranném rozpočtovém dohledu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ([1]), a zejména na článek 26 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

vzhledem k těmto důvodům:

(1) Základními prvky rámce EU pro správu ekonomických záležitostí jsou nařízení (EU) 2024/1263 spolu s pozměněným nařízením (ES) č. 1467/97 ([2]) a pozměněnou směrnicí Rady 2011/85/EU ([3]). Tento rámec má za cíl podporovat zdravé a udržitelné veřejné finance, udržitelný a inkluzivní růst a odolnost prostřednictvím reforem a investic a bránit nadměrným schodkům veřejných financí. Podporuje odpovědnost členských států, zaměřuje se na střednědobý horizont a zavádí účinné a soudržné vymáhání pravidel.

(2) Maximální tempa růstu čistých výdajů stanovená v doporučení Rady v souladu s čl. 17 odst. 1, článkem 19 nebo článkem 20 nařízení (EU) 2024/1263 jsou jedinou operační referenční hodnotou pro každoroční dohled nad rozpočtem každého členského státu a jsou ústředním bodem rámce správy ekonomických záležitostí. Maximální tempa růstu čistých výdajů podle uvedeného doporučení Rady stanoví čtyřleté nebo pětileté rozpočtové omezení, které je založeno na čtyřletém období korekce, jež může být prodlouženo o nejvýše tři roky.

(3) V souladu s článkem 26 nařízení (EU) 2024/1263 tento rámec poskytuje flexibilitu při uplatňování pravidel v případě výjimečných okolností mimo kontrolu členského státu, které mají významný dopad na veřejné finance („národní únikové doložky“). V takovém případě může Rada na žádost členského státu a na doporučení Komise založené na analýze této žádosti přijmout na základě uvedeného doporučení Komise do čtyř týdnů doporučení, kterým určitému členskému státu umožní odchýlit se od maximálních temp růstu čistých výdajů stanovených Radou, pokud i) výjimečné okolnosti mimo kontrolu tohoto členského státu ii) mají významný dopad na jeho

[1] Úř. věst. L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj.

[2] Nařízení Rady (ES) č. 1467/97 ze dne 7. července 1997 o urychlení a vyjasnění postupu při nadměrném schodku (Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 6, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/1997/1467/2024-04-30).

[3] Směrnice Rady 2011/85/EU ze dne 8. listopadu 2011 o požadavcích na rozpočtové rámce členských států (Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 41, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2011/85/2024-04-30).

veřejné finance, iii) za předpokladu, že tato odchylka ve střednědobém horizontu neohrozí udržitelnost veřejných financí. Rada tuto odchylku časově omezí.

(4) Hlavy států a předsedové vlád se na zasedání ve Versailles ve dnech 10. a 11. března 2022 zavázali, že s ohledem na ruskou vojenskou agresi vůči Ukrajině zlepší obranné schopnosti Evropy. Tento cíl byl zopakován ve Strategickém kompasu pro bezpečnost a obranu. Evropská rada ve svých závěrech o evropské obraně ze dne 6. března 2025 uvítala záměr Komise doporučit jakožto bezprostřední opatření koordinovanou aktivaci národní únikové doložky v rámci Paktu o stabilitě a růstu.

(5) Komise ve svém sdělení ze dne 19. března 2025 ([4]) vyzvala všechny členské státy, aby v zájmu maximalizace dopadu na obranné schopnosti EU ve vzájemné koordinaci využily flexibilitu, kterou jim národní úniková doložka poskytuje. Cílem flexibility je usnadnit přechod k vyšším úrovním výdajů na obranu za předpokladu, že se tím neohrozí udržitelnost veřejných financí ve střednědobém horizontu. Ve sdělení se uvádí, že aktivace národní únikové doložky by členským státům umožnila odchýlit se od maximálních temp růstu čistých výdajů stanovených Radou při schvalování národních střednědobých fiskálně-strukturálních plánů nebo při stanovování nápravné dráhy v rámci postupu při nadměrném schodku v rozsahu, v němž je taková odchylka odůvodněna navýšením výdajů na obranu ve srovnání s referenčním rokem, a pokud roční překročení do roku 2028 nebude vyšší než 1,5 % HDP. Zvýšení nad rámec této hodnoty by podléhalo běžnému posouzení souladu. Takto stanovený maximální limit je nezbytný pro to, aby nedošlo k ohrožení udržitelnosti veřejných financí a zároveň se využití flexibility při navyšování výdajů na obranu umožnilo všem členským státům. O přesné částce bude rozhodnuto, jakmile budou k dispozici výsledné údaje, aby se zajistilo, že se dodatečná flexibilita využívá pouze pro zamýšlený účel.

(6) Ve svém sdělení ze dne 3. června 2026 Komise oznámila, že rozsah národní únikové doložky by mohl být rozšířen tak, aby zahrnoval opatření, o nichž členské státy rozhodly po 28. únoru 2026 a která posilují strukturální odolnost evropského energetického systému a urychlují přechod od fosilních paliv (dále jen „opatření v oblasti energetické bezpečnosti“) ([5]). Dne 18. srpna 2026 zveřejnila Komise sdělení s dalšími pokyny pro členské státy týkajícími se rozsahu a koncepce dodatečné flexibility pro opatření v oblasti energetické bezpečnosti ([6]). Aby se zajistilo, že nebude ohrožena fiskální udržitelnost, a aby se omezilo nezbytné zvýšení fiskální korekce v následujících obdobích, zůstává stávající strop ve výši 1,5 % HDP nezměněn a vztahuje se jak na flexibilitu v oblasti obrany, tak na flexibilitu v oblasti energetiky. Flexibilita využitá na opatření v oblasti energetické bezpečnosti by navíc neměla překročit 0,3 % HDP ročně a kumulativní flexibilita do konce roku 2028 by neměla překročit 0,6 % HDP.

(7) V doporučení Rady ze dne 21. ledna 2025 ([7]) byla potvrzena dráha čistých výdajů Itálie. Kromě toho byla v doporučení Rady ze dne 21. ledna 2025 ([8]) stanovena pro Itálii nápravná dráha výdajů do roku 2026.

---

4 Sdělení Komise (C(2025) 2000 final) ze dne 19. března 2025.

5 Sdělení Komise, Evropský semestr 2026 – jarní balíček (COM(2026) 200 final).

6 Sdělení Komise – Pokyny členským státům k rozšíření rozsahu národní únikové doložky o energetickou bezpečnost (Úř. věst. C, C/2026/4514, 18.8.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/4514/oj).

7 Doporučení Rady ze dne 21. ledna 2025, kterým se schvaluje národní střednědobý fiskálně-strukturální plán Itálie (Úř. věst. C, C/2025/651, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/651/oj).

(8) Dne 11. září 2026 předložila Itálie Radě a Komisi žádost o aktivaci národní únikové doložky pro účely obrany a energetické bezpečnosti.

(9) Itálie ve své žádosti zdůrazňuje důsledky pokračující útočné války Ruska proti Ukrajině, která vyžaduje výrazné zvýšení výdajů na obranu. Tato situace představuje výjimečnou okolnost mimo kontrolu jednotlivých členských států.

(10) Itálie ve své žádosti uvádí údaje o celkových výdajích na obranu do roku 2026 (tabulka 1) a předpokládá do konce roku 2028 dodatečné výdaje na obranu ve výši až 0,9 procentního bodu HDP. Toto navýšení by odráželo jak nové víceleté investiční programy, tak dodatečné běžné výdaje, včetně vyšších personálních a jiných provozních nákladů. Navýšení výdajů na obranu má proto značný dopad na veřejné finance Itálie a přispívá ke zhoršení salda veřejných financí a zvýšení veřejného dluhu.

Tabulka 1: Celkové výdaje na obranu v Itálii

	2021 a	2022 a	2023 a	2024 a	2025 b	2026 b
Celkové výdaje vládních institucí na obranu (v % HDP)	1,4	1,2	1,2	1,3	1,3	1,3

Zdroj: a: Eurostat; b: informace, které Itálie poskytla Radě a Komisi.

(11) Údaje o výdajích vládních institucí na obranu sestavují a zveřejňují národní statistické úřady a Eurostat podle Mezinárodní klasifikace funkcí vládních institucí (COFOG) ([9]) v rámci Evropského systému národních účtů (ESA2010) ([10]). Tyto údaje jsou vhodné pro posouzení dopadu výdajů na obranu na schodek veřejných financí, dluh, čisté výdaje a související pojmy. Eurostat v úzké spolupráci s národními statistickými úřady zavedl postup sběru údajů, který je v souladu s požadavky na oznamování stanovenými nařízením Rady (ES) č. 479/2009 ([11]).

(12) Navíc k plnění některých smluv na vojenské vybavení, které budou podepsány během období aktivace národní únikové doložky, může dojít později, což může mít dopad na veřejné finance až po skončení období aktivace doložky. Aby se tato možnost zohlednila, měla by se flexibilita poskytnutá v rámci národní únikové doložky vztahovat rovněž na výdaje na obranu spojené s pozdějším plněním za předpokladu, že příslušné smlouvy byly podepsány během období aktivace doložky a že tyto odložené výdaje na obranu zůstanou pod výše uvedeným celkovým limitem.

---

8 Doporučení Rady s cílem odstranit nadměrný schodek v Itálii, 5035/25. K dispozici na adrese: https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/b14462ba-d50b-4360-b538-086ce2360b17_en?filename=ecofin_5035_it.pdf.

9 Manual on sources and methods for the compilation of COFOG statistics – Classification of the Functions of Government (COFOG) (Příručka o zdrojích a metodách pro sestavování statistiky podle COFOG – Klasifikace funkcí vládních institucí (COFOG)) – vydání z roku 2019.

10 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 549/2013 ze dne 21. května 2013 o Evropském systému národních a regionálních účtů v Evropské unii (Úř. věst. L 174, 26.6.2013, s. 1).

11 Nařízení Rady (ES) č. 479/2009 ze dne 25. května 2009 o použití Protokolu o postupu při nadměrném schodku, připojeného ke Smlouvě o založení Evropského společenství (Úř. věst. L 145, 10.6.2009, s. 1).

(13) Výdaje financované z úvěrů poskytnutých na základě nařízení Rady (EU) 2025/1106 ze dne 27. května 2025, kterým se zřizuje nástroj Bezpečnostní akce pro Evropu (SAFE) prostřednictvím posílení evropského obranného průmyslu ([12]), budou mít na výše uvedenou flexibilitu nárok automaticky. Za tímto účelem by členské státy měly Eurostatu vykazovat veškeré výdaje v souvislosti s obranou uskutečněné v rámci nástroje SAFE v kategoriích „obranné produkty“ a „jiné produkty pro obranné účely“, jak jsou definovány v nařízení (EU) 2025/1106.

(14) Itálie ve své žádosti ze dne 11. září 2026 rovněž zdůrazňuje důsledky vojenské akce v Perském zálivu, která ohrožuje dlouhodobou energetickou bezpečnost Evropy. Tato situace představuje výjimečnou okolnost mimo kontrolu členského státu a vyžaduje výrazné zvýšení veřejných výdajů s cílem snížit závislost na dovážených fosilních palivech a zranitelnost související s těmito palivy; toto zvýšení veřejných výdajů tak přispívá k energetické bezpečnosti.

(15) Itálie ve své žádosti předkládá seznam odvětví, v nichž jsou plánována opatření v oblasti energetické bezpečnosti financovaná z vnitrostátních zdrojů s přímým rozpočtovým dopadem, o nichž bylo rozhodnuto po 28. únoru 2026 a jejichž cílem je snížit závislost na dovážených fosilních palivech a posílit bezpečnost Evropy. Plánovaná opatření podporují například investice do elektrifikace obytných budov, zlepšení energetické náročnosti soukromých i veřejných budov a zařízení včetně škol, univerzit a zdravotnických zařízení, zavádění řešení v oblasti energie z obnovitelných zdrojů včetně fotovoltaických systémů, cílené finanční pobídky a systémy veřejných záruk na podporu dekarbonizace výrobních činností, investice do železniční dopravy, veřejné dopravy a udržitelné městské mobility, jakož i rozšíření výroby energie z obnovitelných zdrojů, skladování energie, flexibilitu energetického systému a biopaliva. Na základě předběžného posouzení by tato plánovaná opatření mohla spadat do rozsahu flexibility v oblasti energetické bezpečnosti. Toto počáteční posouzení nepředjímá budoucí posouzení způsobilosti, která má Komise provést. Opatření by měla být cílená a nákladově efektivní a měla by být navržena tak, aby se maximalizoval dopad, pokud jde o jejich příspěvek k dekarbonizaci a/nebo úsporám energie. Zlepšení energetické náročnosti veřejných a soukromých budov a zařízení by kupříkladu mělo být dostatečně ambiciózní na to, aby se dosáhlo např. úspor energie v budovách, jež odpovídají středně rozsáhlým nebo rozsáhlým renovacím. Opatření v oblasti dopravní infrastruktury a opatření na podporu dekarbonizace výrobních činností by měla zejména urychlit elektrifikaci těchto odvětví.

(16) Posouzení způsobilosti z hlediska rozsahu, adicionality, cílenosti a nákladové efektivnosti konkrétních opatření a jejich rozpočtového dopadu provede Komise v rámci pravidelného fiskálního dohledu. Cílem je určit flexibilitu vyplývající z opatření v oblasti energetické bezpečnosti, která by měla být zohledněna při sestavování kontrolního účtu Itálie a posuzování souladu s doporučenými maximálními tempy růstu čistých výdajů.

(17) Za tímto účelem by Itálie měla dvakrát ročně předložit Komisi seznam konkrétních opatření v oblasti energetické bezpečnosti, která považuje za způsobilá pro flexibilitu v rámci národní únikové doložky, a doložit jejich způsobilost a rozpočtové dopady. Toto pravidelné podávání zpráv o opatřeních v oblasti energetické bezpečnosti bude

[12] Nařízení Rady (EU) 2025/1106 ze dne 27. května 2025, kterým se zřizuje nástroj Bezpečnostní akce pro Evropu (SAFE) prostřednictvím posílení evropského obranného průmyslu (Úř. věst. L, 2025/1106, 28.5.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2025/1106/oj).

součástí pololetního procesu fiskálního dohledu. Jarní zprávy by měly zahrnovat opatření a jejich rozpočtové náklady za předchozí rok a jejich prognózu pro běžný rok, zatímco podzimní zprávy by měly zahrnovat opatření pro běžný rok, jakož i opatření pro následující rok, která byla přijata nebo věrohodně a dostatečně podrobně oznámena. Komise díky tomu bude moci ve svém fiskálním dohledu zohlednit konkrétní opatření ke zvýšení energetické bezpečnosti v rámci maximálního ročního stropu ve výši 0,3 % HDP a kumulativního stropu ve výši 0,6 % HDP.

(18) Za jinak stejných podmínek se zvýšení čistých výdajů během období, na které se vztahuje národní úniková doložka, projeví vyšším veřejným dluhem a vyšším schodkem do konce daného období. Orientační projekce Komise, které vycházejí z předpokladu, že využití plného zvýšení veřejných výdajů umožněného tímto doporučením (tj. plné využití až do výše stropu 1,5 % HDP) bude do roku 2028 lineární, naznačují, že poměr schodku veřejných financí k HDP a poměr veřejného dluhu k HDP by v roce 2028 byly o 1,1 p. b. a 1,3 p. b. vyšší, než kdyby čisté výdaje rostly v souladu s dráhou stanovenou v doporučení Rady C/2025/651. Po skončení období aktivace národní únikové doložky by pak pravděpodobně bylo nutné provést dodatečnou fiskální korekci, která by zajistila splnění podmínek fiskálního rámce, včetně toho, aby byl poměr dluhu uveden na věrohodně sestupnou dráhu nebo aby na této dráze setrval anebo aby ve střednědobém horizontu zůstal na obezřetné úrovni pod hodnotou 60 % HDP a aby se schodek ve střednědobém horizontu snížil pod 3 % HDP a pod touto hodnotou se udržel. Itálie uznává, že do budoucna mohou strukturálně vyšší výdaje na obranu a energetickou bezpečnost vyžadovat politická opatření k zachování udržitelnosti veřejných financí a dodržování fiskálních pravidel ve střednědobém horizontu. Jelikož předpokládané zvýšení úrovně schodku a dluhu vlivem národní únikové doložky je omezené a Itálie je odhodlána provést korekci nezbytnou k naplnění všech požadavků fiskálního rámce v příštím plánu, je zajištěno, že udržitelnost veřejných financí bude ve střednědobém horizontu zachována.

(19) Tímto doporučením se nemění definice schodku veřejných financí, dluhu a čistých výdajů a souvisejících pojmů. Údaje týkající se těchto pojmů má Itálie sestavovat a vykazovat v souladu s nařízením (EU) 2024/1263, nařízením Rady (ES) č. 479/2009 ([13]) a nařízením (EU) č. 549/2013 ([14]),

DOPORUČUJE:

1. Do roku 2028 se Itálii umožňuje odchýlit se od maximálních temp růstu čistých výdajů stanovených v doporučení Rady C/2025/651 ([15]) a překročit je, pokud čisté výdaje přesahující tato maximální tempa růstu nejsou vyšší než:

   i) součet:

---

13 Nařízení Rady (ES) č. 479/2009 ze dne 25. května 2009 o použití Protokolu o postupu při nadměrném schodku, připojeného ke Smlouvě o založení Evropského společenství (Úř. věst. L 145, 10.6.2009, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2009/479/2014-09-01).

14 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 549/2013 ze dne 21. května 2013 o Evropském systému národních a regionálních účtů v Evropské unii (Úř. věst. L 174, 26.6.2013, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2013/549/2025-09-01).

15 Doporučení Rady ze dne 21. ledna 2025, kterým se schvaluje národní střednědobý fiskálně-strukturální plán Itálie (Úř. věst. C, C/2025/651, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/651/oj).

a) zvýšení výdajů na obranu v procentech HDP od roku 2024 (referenční rok);

b) rozpočtových nákladů na způsobilá opatření ke zvýšení energetické bezpečnosti v letech 2026–2028, omezených na 0,3 % HDP ročně a 0,6 % HDP kumulativně za stejné období;

ii) za předpokladu, že celková odchylka přesahující maximální tempa růstu čistých výdajů nepřekročí 1,5 % HDP.

2. V letech po roce 2028 se Itálie může stále odchylovat od maximálních temp růstu čistých výdajů stanovených doporučením Rady v souladu s články 17, 19 nebo 20 nařízení (EU) 2024/1263 a překročit je, pokud čisté výdaje přesahující tato maximální tempa růstu souvisejí s dodávkami vojenského vybavení, na něž byly uzavřeny smlouvy před koncem roku 2028, a zůstávají pod výše uvedeným celkovým stropem.

3. V souladu s čl. 22 odst. 7 nařízení (EU) 2024/1263 nebudou odchylky od maximálních temp růstu čistých výdajů stanovených Radou, které jsou tímto doporučením umožněny, zaznamenány na kontrolním účtu Itálie jako debety.

4. V zájmu zajištění správného zaznamenání dodatečných výdajů zahrne Itálie skutečné a plánované údaje o celkových výdajích na obranu (COFOG oddíl 02), včetně investic do obrany (COFOG oddíl 02 P.51), a výdajích financovaných z úvěrů SAFE, které nejsou zahrnuty v COFOG-02:

   a) za roky 2021 až rok T–1 (přičemž rokem T je běžný rok) do zpráv podávaných Komisi (Eurostatu) v souladu s nařízením Rady (EU) č. 479/2009;

   b) za roky 2021 až rok T (běžný rok) do národních střednědobých fiskálně-strukturálních plánů a do ročních zpráv o pokroku v souladu s čl. 11 odst. 1, článkem 15 a čl. 21 odst. 1 nařízení (EU) 2024/1263;

   c) za roky T (běžný rok) a T+1 do návrhů rozpočtových plánů v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 473/2013 ([16]).

5. V zájmu zajištění správného zaznamenání bude Itálie pro účely tohoto doporučení v letech 2026–2028 podávat Komisi zprávy o konkrétních opatřeních ke zvýšení energetické bezpečnosti. Při podávání zpráv Komisi o těchto konkrétních opatřeních by měla být dodržena šablona pro podávání zpráv, kterou poskytne Komise, přičemž zprávy by měly zahrnovat informace o stavu provádění opatření, doklady jejich způsobilosti a jejich transparentní a obezřetné vyčíslení. Zprávy se mají podávat dvakrát ročně, na jaře do 15. dubna a na podzim – v souvislosti s návrhy rozpočtových plánů – do 15. října.

[16] Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 473/2013 ze dne 21. května 2013 o společných ustanoveních týkajících se sledování a posuzování návrhů rozpočtových plánů a zajišťování nápravy nadměrného schodku členských států v eurozóně (Úř. věst. L 140, 27.5.2013, s. 11).

Toto doporučení je určeno Italské republice.

V Bruselu dne

Za Radu
předseda/předsedkyně